

Interreg
CENTRAL EUROPE

European Union
European Regional
Development Fund

InduCult2.0

ARGUMENTAČNÍ BROŽURA

ARGUMENTY PRO ŠÍŘENÍ PRŮMYSLOVÉ KULTURY 2017

OBSAH

1 Abstrakt	2
2 Úvod	3
3 Stávající stav v regionu a příležitosti k rozvoji.....	3
3.1 Analýza regionu	3
3.2 Co může průmyslová kultura změnit?.....	6
3.3 Čeho průmyslová kultura nedosáhne?	6
3.4 Krajské sdružení MAS Karlovarského kraje, z.s.	7
4 Argumenty pro rozšíření živé průmyslové kultury	8
4.1 Průmyslová kultura může být základ pro tvorbu regionální identity	8
4.2 Průmyslová kultura poslouží jako nástroj pro zatraktivnění technických oborů.....	9
4.3 Průmyslová kultura podporuje rozvoj kreativního myšlení v prostředí průmyslu.....	10
4.4 Průmyslová kultura může pomoci zatraktivnit region pro turismus	10
4.5 Průmyslová kultura pomáhá vytvářet síť spolupráce mezi subjekty spojenými s průmyslem	11
5 Východiska pro naplnění plánů	12
5.1 Jaké zdroje potřebujeme?	12
5.2 Jaké zdroje již máme?.....	12
5.3 Záměry k realizaci.....	12
5.4 Kooperační partneři.....	13
6 Závěr.....	14
7 Kontext projektu InduCult2.0	14
8 Seznam literatury a elektronických zdrojů	15

1 Abstrakt

Tento dokument je postaven na pěti základních argumentech, které popisují, jak může koncept „Průmyslové kultury“ přispět k rozvoji v území působnosti Krajského sdružení MAS Karlovarského kraje, z.s. - KSMASKK. Argumenty vznikly na základě workshopu a diskuze zainteresovaných osob ve skupině. Workshop a diskuzní skupina proběhly dne 25. 1. 2017 a účastnili se jich zástupci základních a středních škol, muzeí, průmyslových podniků, obcí a dalších organizací odpovědných za místní rozvoj.

Základní argumenty jsou: (1) Průmyslová kultura může podpořit tvorbu společné regionální identity, (2) Pomocí konceptu „Průmyslové kultury“ může dojít ke zatraktivnění technických oborů a zvýšení kvalifikovanosti studentů středních škol - děti budou moci nahlédnout do reálného pracovního prostředí a zároveň si osahat některé výrobky. (3) Průmyslová kultura společně s kreativním průmyslem mohou přispět k vývoji kreativního myšlení - cílem je rozvíjet kreativní průmysl pomocí mezioborové spolupráce. (4) Průmyslová kultura napomůže zatraktivnit regiony pro turismus - vznik nových kulturně - průmyslových akcí a výstav má za cíl přilákat turisty z ostatních krajů České republiky. (5) Průmyslová kultura podpoří utváření sítě spolupráce mezi průmyslovými podniky, školami, obcemi a muzei.

2 Úvod

Do rukou se Vám dostal dokument, jehož cílem je představit argumenty, které mohou být přínosné pro šíření konceptu „Průmyslové kultury“ v západních Čechách. V textu se dozvíte o stávajícím stavu regionu a jeho možném rozvoji, informace o KSMASKK, jaké instituce jsou vhodné pro zapojení do projektu a proč by měla průmyslová kultura pomáhat vytvářet v regionu jednotnou identitu.

Koncept průmyslové kultury není v současnosti zcela jednoznačně definován. Průmyslová kultura bývá někdy v literatuře označována za průmyslové dědictví. Projekt InduCult2.0 popisuje nové pojetí tohoto konceptu a průmyslovou kulturu spojuje nejen s průmyslovým dědictvím, ale i s moderními a nadcházejícími kulturními a kreativními zdroji. Jedná se tedy o hmotné i nehmotné regionální kulturní dědictví z minulosti, současnosti a budoucnosti. Díky spojení všech tří časových segmentů lze porozumět historickým kořenům regionů, jejich současné situaci, ale i ovlivnit je na jejich cestě v budoucnosti.

Vývoj nového pojetí průmyslové kultury se začal rozvíjet společně s probíhající proměnou ekonomiky a společnosti. Společnost se postupně vyvinula v tzv. informační, která vyžaduje neustálé získávání nových znalostí a jejich kreativní zpracování. Nová koncepce průmyslové kultury doprovází procesy průmyslové transformace (někdy bývají označovány jako „Průmysl 4.0“). Projekt InduCult2.0 rozšiřuje povědomí veřejnosti o regionální průmyslové kultuře a snaží se o její zachování a vývoj pomocí mezioborové spolupráce a kreativity.

3 Stávající stav v regionu a příležitosti k rozvoji

3.1 Analýza regionu

V této kapitole naleznete analýzu území působnosti KSMASKK, které je velkou měrou ovlivněno průmyslem. V České republice má průmyslová výroba dlouhodobou tradici. Nejdůležitějším tradičním odvětvím zde v minulosti byl textilní a potravinářský průmysl. V 19. - 20. stol. se začalo velkou měrou vyvíjet strojírenství. Po druhé světové válce se rozvinul těžký průmysl, mezi který lze zařadit těžbu uhlí, energetiku a hutnictví. Těžký průmysl byl na vysoké úrovni hlavně na území Sokolovska, kde probíhala těžba uhlí. Po roce 1989 se snížil počet pracovníků v průmyslu o 700 000 zaměstnanců. Některé podniky zanikly a jiné musely změnit své výrobní zaměření s ohledem na poptávku. Čím dál tím častěji se prosazovaly nové a moderní závody, jejichž největší část investic pocházela ze zahraničních firem. Nově se rozvinul také elektrotechnický a automobilový průmysl. Karlovarský a Ústecký kraj je v současnosti aktivní především v chemickém, potravinářském, textilním, oděvním, sklářském, keramickém a porcelánovém průmyslu. [1]

Ve sledovaném území se nachází několik muzeí, která jsou zaměřena na průmysl. Velké množství muzeí představuje hornickou minulost. Jedná se

zejména o Hornické muzeum v Krásně, Hornické muzeum v Jáchymově, Muzeum v Horním Slavkově a Důl Jeroným. V dalších muzeích v Karlových Varech a Sokolově nalezneme mimo expozice spojené s hornictvím také výstavy zaměřené na sklářský a porcelánový průmysl a výrobu hudebních nástrojů. [2] Muzeum v Nejdku nabízí prohlídku na téma historie zpracování vlny a slévání cínu. [3] Muzeum v Žatci vystavuje předměty a informace o historii města, která je neodmyslitelně spojená s produkcí piva (potravinářský průmysl). [4] Tyto expozice představují průmysl v minulosti, ale nezaměřují se příliš na průmysl současný.

a) Průmysl v oblasti MAS Sokolovsko

Sokolovský region je charakteristický těžbou nerostných surovin, kterou z velké části zajišťuje Sokolovská uhelná, právní nástupce, a. s. Na Sokolovsku je mimo jiné rozvinutá výroba elektrické energie. Největší množství z velkých zaměstnavatelů v okrese Sokolov se zabývá strojní a elektro výrobou. Jedná se například o firmy: Wieland Electric v Sokolově na výrobu elektrických součástek, CHODOS CHODOV, s.r.o. - výroba strojů a zařízení pro gumárenský a plastikařský průmysl a Svatavské strojírny, s.r.o. [5] Z okresu Sokolov pochází také textilní zpracovatelé (ALLIGARD, s.r.o.; Česda, s.r.o.; Libatex, s.r.o.). Náš region byl vždy spjatý také s tradičním sklářským a porcelánovým průmyslem. Sklářská výroba probíhá ve firmě O-I Manufacturing Czech Republic, a.s. v Novém Sedle. Porcelánový průmysl v oblasti upadá, několik podniků zabývajících se výrobou porcelánu bylo již uzavřeno (např. porcelánka Haas & Czjzek v Horním Slavkově, Epiag Lofida - Porcelán CZ v Chodově a porcelánka v Lokti patřící do skupiny Karlovarský porcelán, a.s.). [6] Na území MAS Sokolovsko se nachází další významné podniky jako např. AMATI - Denak, s.r.o. v Kraslicích (výroba hudebních dechových nástrojů), AGC Flat Glass Czech a Flaberg CZECH, s.r.o. v Oloví (sklářský průmysl), VISHAY ELECTRONIC spol. s.r.o. v Dolním Rychnově (výroba elektrosoučástek), EPT connector s.r.o. (konektory pro průmyslovou a telekomunikační

techniku a také pro automobily) a podniky Sametex, s.r.o. a CAR TRIM k.s. v Kraslicích (textilní průmysl).

b) Průmysl v oblasti MAS Vladař

Na území MAS Vladař působí podniky jako například LAMELA ELECTRIC, a.s., o.z. Kabelovna Chyš (výroba kabelů), Tecwood s.r.o. (zabývá se dřevařským a korkařským průmyslem), Kabkon Chyš, s.r.o. (výroba a montáž kabelové konfekce) atd. [7] V okrese Louny se nachází velké množství tzv. montoven tedy továren, které se zabývají kompletací součástek. Důležitou roli hraje na tomto území také potravinářský průmysl, především výroba piva např. v Žatci - jedna z nejvýznamnějších chmelařských oblastí v České republice.

c) Průmysl v oblasti MAS 21

Chebsko patřilo v minulosti k velmi rozvinutým průmyslovým oblastem. Důležitou roli zde sehrál v minulosti textilní a strojírenský průmysl a výroba hudebních nástrojů. Původní výroba postupně zaniká kvůli novým konkurenčním zahraničním podnikům. V současnosti je silně rozvinutý automobilový průmysl (např. ILOS Industrie Logistik Service s.r.o v Aši, GR Electronis spol. s r. o. v Hranicích). Tradiční textilní průmysl se nadále zachoval např. ve firmě NOSTRA, spol. s r.o. v Aši (bytové textilie, vyšívání). V Lubech působí světoznámý výrobce strunných nástrojů Strunal, CZ. Na Chebsku nalezneme dále zástupce sklářského, kovozpracujícího a dřevozpracujícího odvětví. [8]

d) Průmyslová kultura a kreativní průmysl

V České republice byl koncept „Kulturních a kreativních odvětví“ (KKO) poprvé definován v roce 2007. Opatření na podporu tohoto konceptu bohužel dosud chybí. Výzkumem kulturního a kreativního průmyslu

se v České republice zabýval pouze Institut umění - divadelní ústav prostřednictvím těchto dvou projektů [9]:

(1) Sociálně-ekonomický potenciál kulturních, resp. kreativních průmyslů v České republice (2007-2011)

Projekt zahrnuje:

- studii o sociologicko - historickém vymezení pojmu kulturního, resp. kreativního průmyslu
- návrh definic ukazatelů pro posuzování sociálně - ekonomického potenciálu kulturních průmyslů
- zmapování a strukturaci jednotlivých oblastí kulturních průmyslů v České republice
- návrh doporučení pro kulturní politiku a pro strategii podpory kulturních, resp. kreativních průmyslů

(2) Mapování kulturních a kreativních průmyslů v České republice (2011 - 2015)

Projekt zahrnuje:

- mapování odvětví kulturních a kreativních průmyslů
- analýzu postavení české kultury v globalizovaném světě
- dostupnou INTERAKTIVNÍ on-line mapu kulturních a kreativních průmyslů (<http://www.culturenet.cz/>)

Kreativní průmysl se v České republice pomalu rozvíjí pomocí tzv. kreativních inkubátorů. Kreativní inkubátor (KI) je v podstatě podnikatelský inkubátor, který se ovšem zaměřuje na potřeby pracovníků v kulturních a kreativních odvětvích. KI poskytují prostředky pro rozvoj podnikatelského záměru (infrastruktura, asistence při výzkumu,

pomáhají získat finanční zdroje, vzdělání v podnikání a poskytují poradenství). Kreativní inkubátory se na území České republiky nachází v těchto městech [10]:

- Plzeň - DEPO 2015 (Centrum kreativního podnikání)
- Brno - Kreativní centrum Brno
- Zlín - Centrum kreativních průmyslů Zlín
- Písek - Kreativní inkubátor města Písku/Sladovna, o. p. s.

Nejbližší kreativní inkubátor se nachází v Plzni. DEPO 2015 bylo od počátku zamýšleno jako živý prostor, kde se umění a kultura potkávají s podnikáním a vznikají tak inovativní a zajímavá řešení. V tomto Centru kreativního podnikání (CKP) se nachází první plně vybavená otevřená dílna pro veřejnost tzv. Makerspace (prostor pro tvorbu). CKP také poskytuje vzdělávací program zaměřený na podnikatele v kreativních odvětvích. [11]

V Karlovarském kraji ani v Ústeckém kraji se v současnosti nenachází žádný kreativní inkubátor. Dle Regionální inovační strategie Karlovarského kraje se zde ale pozvolna rozvíjí podpora kreativity a inovace. Dle této strategie je Karlovarský kraj zaměřený na tradiční průmyslová odvětví, která se potýkají s úpadkem. Regionální průmyslové podniky pocítují nedostatek vysokoškolsky vzdělaných profesionálů a kvalitně vzdělané pracovní síly v technickém odvětví. V Karlovarském kraji bohužel není soustředěn dostatečný výzkumný a inovační potenciál. Tato Regionální inovační strategie navrhuje řešení hlavních problémů a je tak odrazovým bodem pro rozvoj vědy a inovace v budoucnosti. [12]

d) Vzdělávací systém

V zájmovém území KSMASKK se nachází několik technicky zaměřených středních škol. Mezi ně patří např. Integrovaná střední škola technická a ekonomická (ISŠTE - Sokolov), Střední průmyslová škola elektrotechnická a ZDVPP - Žatec, Střední průmyslová škola stavební a Obchodní akademie Kadaň, Střední umělecko - průmyslová škola Karlovy Vary, Střední průmyslová škola Locket, Střední průmyslová škola Ostrov a SŠ, ZŠ a MŠ Kraslice. Dále se v oblasti nachází několik středních odborných učilišť a gymnázií. Na území se vyskytuje přibližně 64 základních škol.

Rozvoj vzdělávacího systému v zájmovém území probíhá pomocí tzv. akčních plánů. Pro základní školy je vytvořeno několik akčních plánů, které mají působnost v různých okresech. Na území KSMASKK vznikly tyto plány: Místní akční plán (MAP) Sokolovsko, MAP Kraslice, MAP Karlovy Vary, MAP Cheb, MAP Aš, MAP Podbořany, MAP Kadaň a MAP Žatec. Místní akční plány jsou zaměřené na síťování různých aktérů spojených s místními základními školami. Středoškolské instituce se snaží rozvíjet tzv. Krajské akční plány, které mají působnost v rámci celého kraje. Krajské akční plány existují pro Karlovarský i pro Ústecký kraj. Dle Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání Karlovarského kraje prozatím není spolupráce škol a podniků dostatečná. Cílem těchto plánů je nastavit funkční partnerství a vzájemnou spolupráci středních škol a zaměstnavatelů s cílem zlepšit kvalitu jejich řízení. [20] KSMASKK spolupracuje v současnosti s realizátory některých Místních akčních plánů i Krajských akčních plánů.

3.2 Co může průmyslová kultura změnit?

Aktivity v rámci konceptu „Průmyslové kultury“ mohou u obyvatel přispět k prohloubení vzájemné sounáležitosti s průmyslovými tradicemi místa, ve kterém žijí. Cílem je pomoci místnímu průmyslu, aby přestal být považován za negativní prvek regionů, ale naopak začal spojovat jeho obyvatelé pomocí kulturně - průmyslových akcí anebo exkurzí. Máme

zájem o vytvoření souboru akcí, jejichž společná propagace může pomoci nastolit spolupráci obcí a zároveň celého regionu s cílem zlepšovat jeho image mezi obyvateli České republiky. Zkušenosti dobré praxe budou čerpány od partnerů projektu InduCult2.0, zejména ze Saska, jako našich nejbližších sousedů.

Průmyslová kultura může vést k propojení průmyslových podniků, které jsou doslova nabity nejruznějšími technickými aktivitami, se školami a jejich činnostmi. Součástí projektu je vytvoření programu spolupráce škol a podniků (resp. muzeí, ve kterých se uchovává know - how, tradice a historie) s cílem propagovat region, tvořivost, technické dovednosti zdejších obyvatel a zatraktivnit mezi žáky technické obory. Lze například organizovat exkurze v podnicích s interaktivními prvky a s možností rozvoje manuální zručnosti žáků, podporovat systém náboru žáků do technických oborů podle potřeb podniků anebo vytvořit výukový kurz pro podporu kreativity a podnikavosti.

Díky novému pojetí průmyslové kultury lze zviditelnit potenciál kreativních přístupů, které mohou být přínosné zejména, pokud povedou ke zvýšení zájmu podniků o spolupráci s kreativně smýšlejícími osobami (např. designery).

3.3 Čeho průmyslová kultura nedosáhne?

Průmyslová kultura není schopna podpořit regionální rozvoj bez přispění podniků, škol, obcí, muzeí a dalších subjektů. Pokud nebudou tito činitelé spolupracovat, pak bude účinek na zvýšení pozitivní image regionu nedostatečný. Koncept „Průmyslové kultury“ není sám o sobě schopen měnit atraktivitu průmyslu bez zapojení mnoha osob, kterým záleží na jeho budoucnosti. Je tedy nakonec opět v rukách lidí, jak bude na tradiční průmysl nahlíženo a zda budou jeho regionální produkty zachovány i pro budoucí generace.

3.4 Krajské sdružení MAS Karlovarského kraje, z.s.

Krajského sdružení MAS Karlovarského kraje, z.s. (KSMASKK) se rozkládá na území tří místních akčních skupin (MAS): **MAS 21**, **MAS Vladař** a **MAS Sokolovsko**. KSMASKK je situováno v severozápadní části České republiky a nachází se v územní statistické jednotce, tzv., regionu Severozápad. [13]

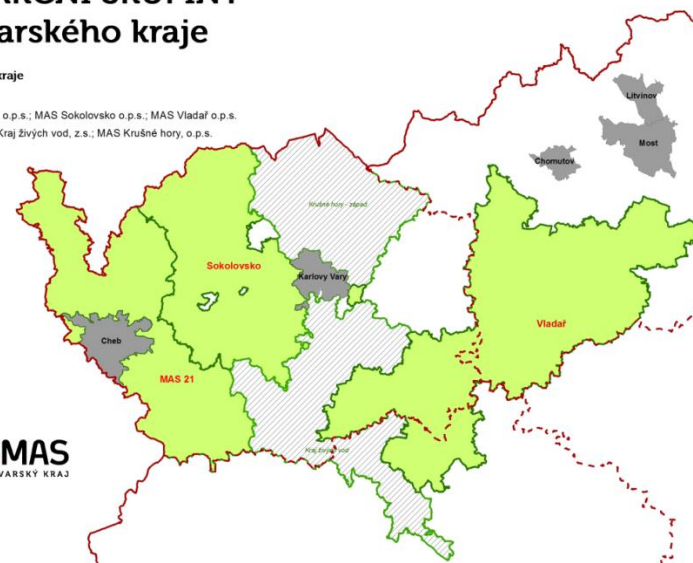
Tyto tři MAS zaujímají velkou část Karlovarského kraje a část sousedního Ústeckého kraje (viz mapa na následující straně). Území **MAS 21** zaujímá 767,8 km² a žije zde 55 935 obyvatel ve 33 obcích a městech (stav k 1. 1. 2014). MAS 21 byla založena 15. prosince 2005. [14] **MAS Sokolovsko** vznikla v dubnu 2006 a její rozloha činí 770 km². MAS Sokolovsko je zastoupena 37 městy a obcemi a žije zde celkem 90 086 obyvatel (stav k 1. 1. 2015). [7] Území působnosti **MAS Vladař** se rozkládá na 1392,6 km² a dle informací z Českého statistického úřadu (ČSÚ) zde žije 83 056 osob (stav k 31. 12. 2013). MAS Vladař sdružuje 54 obcí a byla zapsána do rejstříku o.p.s. dne 1. 2. 2006. [15] Celková rozloha KSMASKK je 2 930,4 km² a žije zde přibližně 229 000 obyvatel.

MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY Karlovarského kraje

Působnost MAS na území kraje

- města nad 25 tis. obyvatel
- členové spolku - MAS 21, o.p.s.; MAS Sokolovsko o.p.s.; MAS Vladař o.p.s.
- nečlenové spolku - MAS Kraj živých vod, z.s.; MAS Krušné hory, o.p.s.

KSMASKK fungovalo na dobrovolné úrovni od roku 2006, jako zapsaný spolek vzniklo roku 2014. Území KSMASKK je známé jako průmyslová a lázeňská oblast. Průmysl zde hraje důležitou roli již od 19. století. V nedávné době ovšem tradiční průmysl ztratil svojí silnou pozici na trhu a současně s tím došlo i ke zvýšení nezaměstnanosti. KSMASKK je v projektu zapojeno, protože je ze své pozice schopno ovlivnit dění v regionu. KSMASKK má úzké vazby na subjekty spojované s průmyslem (muzea, organizátory kulturních akcí, turistická informační centra, průmyslové podniky, školy, komunity kreativně smýšlejících osob). KSMASKK patří také k Národní síti MAS České republiky. Díky tomuto spojení je schopno šířit informace o projektu napříč celou Českou republikou.

Členové KSMASKK mají zkušenosti s realizací mezinárodních projektů. MAS Sokolovsko byla přidruženým partnerem v projektu SHIFT-X, který byl zaměřený na průmyslové dědictví (INTERREG IVB; Central Europe, 2012-2014) a spolupracovala v mezinárodním projektu s názvem ReSource (INTERREG IVB; Central Europe, 2009-2012). MAS Vladař se účastnila projektu „Hovořme s venkovskými lidmi, podporujme jejich vzdělávání, ale především jim naslouchejme“ financovaném v programu pro rozvoj venkova (2010-2011). MAS 21 realizovala na svém území projekt v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika - Bavorsko.

4 Argumenty pro rozšíření živé průmyslové kultury

4.1 Průmyslová kultura může být základ pro tvorbu regionální identity

V zájmovém území KSMASKK se nachází velké množství průmyslových podniků. Ty mají výrazný vliv na život jeho obyvatel, kteří si často uvědomují spíše negativa, ale ne dostatečně jejich celou přidanou hodnotu. Spojení slova průmysl a kultura se může zdát na první pohled nelogické. Kulturu ale nacházíme ve věcech, myšlenkách, zvycích, rituálech a lidech a tedy i v průmyslu. [16] Průmyslová kultura může podpořit tvorbu společné identity a přispět k tomu, že průmysl přestane být veřejností vnímán především jako negativní rys regionu a naopak začne být chápán jako spojující prvek. Na začátku je tedy uvědomění, že místní průmysl je zajímavý a unikátní a má mnohé co nabídnout.

Obyvatelé regionů by nejlépe objevili kulturu podniků, pokud by ji mohli vidět na vlastní oči přímo v průmyslových podnicích. Jejich zpřístupnění veřejnosti je ovšem problematické, protože pohyb na pracovišti s sebou přináší bezpečnostní rizika. Průmyslová kultura tedy nemůže být šířena přímo, ale lze ji představovat prostřednictvím průmyslových kulturních akcí anebo výstav. Při vzdělávání dospělých je důležité zvolit správně poměr mezi poučením, zábavou a motivací [17]. Právě kulturní akce mohou být dobrým nástrojem poučení o tradicích zábavnou formou.

Pomocí kulturních akcí a expozic na veřejných místech se může nenásilně šířit autentická místní průmyslová kultura mezi obyvatele regionu, stejně jako mezi lidi z ostatních částí republiky. Takováto pozitivní propagace přispívá k prohlubování pocitu sounáležitosti obyvatel s regionem, vylepšuje se rovněž jeho image ve zbytku ČR. Společné úsilí obcí Sokolovska při organizování kulturně-průmyslových akcí s přesahem mimo region je dobrým příkladem rostoucí spoluodpovědnosti obcí za lepší obraz regionu v očích veřejnosti.

4.2 Průmyslová kultura poslouží jako nástroj pro zatraktivnění technických oborů

Regionální průmysl je nositelem unikátních technologií, vrcholnou ukázkou lidských schopností vynalézat praktická řešení při výrobě, souborem několika technologických operací, které vedou k vyhotovení konečného produktu, ale také se výrazně podílí na rozvoji inovace. Je tedy atraktivní a unikátní a může být hnací silou a motivem pro navázání spolupráce škol a podniků. Vzájemná součinnost je velmi prospěšná pro obě strany. Kooperace s průmyslovými firmami může napomoci školám zatraktivnit technické obory. Pro průmyslové firmy je součinnost přínosná, protože může v budoucnosti zajistit přísun kvalifikované a informované pracovní síly.

Jedním z problémů, které lze zaznamenat v Karlovarském a Ústeckém kraji je nedostatek zájmu studentů o technické vzdělání. V minulém režimu (do roku 1989) byla preferována výuka v technických oborech. Transformace režimu se projevila zvyšováním míry nezaměstnanosti, rozšířením počtu vzdělávacích oborů a postupným úpadkem zájmu o technicky zaměřené školy. [18] Problém by se dal řešit, pokud by již od základní školy byli žáci více informováni o kladech a záporech studijních oborů, o náplni zaměstnání v průmyslových podnicích a o možnostech

uplatnění na trhu práce. [19] Dle Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání Karlovarského kraje (KAP KK) je oblast výrazně ovlivněna vysokým podílem žáků, kteří nastupují na gymnázia a nízkým počtem studentů v technických oborech. Cílem KAP KK je podporovat spolupráci ZŠ a SŠ a zaměstnavatelů. Úmyslem tohoto plánu je také zapojit zaměstnavatele do procesu volby vzdělávací dráhy žáků a podpořit technické vzdělávání. [20] Díky navázání spolupráce podniků a škol může dojít k rozšíření povědomí o atraktivitách regionálního průmyslu.

V oblasti působnosti KSMASKK prozatím není dostatečně rozvinutá komunikace vzdělávacích institucí a průmyslových podniků. Základní školy většinou nenavazují spolupráci se zaměstnavateli. Mladí lidé na konci základní školní docházky rozhodují o svém životě, aniž by znali dostatečně své možnosti. Seznámí se pouze s nabídkami středních škol a středních odborných učilišť, ale ne s náplní práce v místních továrnách. Oproti tomu technicky zaměřené střední školy často kooperují s průmyslovými firmami při zřizování povinné praxe žáků. Praktická výuka probíhá částečně přímo v podniku, který později může žáky zaměstnat. Povinná praxe ale není dostatečná pro rozvoj kvalifikace. Proto je nutné, aby střední školy a střední odborná učiliště více spolupracovaly s potencionálními zaměstnavateli a přizpůsobily praktickou i teoretickou výuku potřebám zaměstnavatelů.

Spolupráce škol a firem může vyústit v organizaci exkurzí, odborných přednášek, dnů otevřených dveří atd., které umožní nahlédnout do reálného pracovního prostředí. Pro žáky základních škol mohou být tyto aktivity prospěšné při rozhodování ohledně volby budoucího povolání. Studenti středních škol budou mít díky zintenzivnění této spolupráce možnost rozvíjet svou kvalifikaci. Děti by měly mít možnost vidět, jak probíhá výroba, osahat si některé produkty a pokud to bude možné vyzkoušet si práci na vlastní kůži.

4.3 Průmyslová kultura podporuje rozvoj kreativního myšlení v prostředí průmyslu

Průmyslovou kulturu lze označit jako soubor hmotného i nehmotného kulturně - průmyslového dědictví, které se neustále vyvíjí. Velký důraz je při jejím rozvoji kladen na inovaci a využívání kreativity. Karlovarský kraj má při rozvoji kreativity a inovace jednu z nejtěžších pozic ze všech krajů v České republice, protože se zde nenachází žádná veřejná vysoká škola technického zaměření, ani významnější organizace zaměřená na výzkum, podnikatelský inkubátor, kreativní inkubátor nebo technologické centrum. V regionu jsou ale dostatečně rozšířené řemeslné kapacity s uměleckými ambicemi, které lze využít při rozvoji kreativního průmyslu. V prostředí průmyslu může dojít k rozvoji kreativity pomocí mezioborové spolupráce firem a umělecky zaměřených jedinců (např. designérů). Umělecky a kreativně smýšlející osoby přitahují většinou obory jako: architektura, design, reklama, film a audiovizuál, hudba, knihy a tisk, herní průmysl, software, nová média a navazující IT služby, rozhlasové a televizní vysílání, scénická umění, výtvarné umění, umělecká řemesla, gastronomie a kulturní dědictví [21]. Průmyslová kultura může napomoci rozvoji kreativního průmyslu, pokud poskytne prostor pro setkání osob z více oborů, které by spolu za normálních podmínek nespolupracovaly. Jednou z možností je například organizace několikadenního workshopu, kde by se setkali konkrétní představitelé průmyslových podniků a designéři.

Dle diskuze subjektů spojených s regionálním průmyslem (v rámci námi organizované diskuze) je zapotřebí najít a prezentovat příklady kreativity, které by se mohly stát inspirací pro další kreativní iniciativy. Jako případ kreativity byla v diskusi uvedena průmyslová firma na Kraslicku vyrábějící simulátory Formule 1. Firmu vytvořili mladí kreativní a technicky zaměření lidé, kteří díky své zálibě v počítačové hře, dostali nápad vytvořit simulátor Formule 1. Simulátor, který vytvořili, dokonale napodobuje jízdu ve Formuli 1 a to až do takové míry, že jej začali

využívat při tréninku jezdců Formule 1. Firma začala prosperovat díky kreativnímu nápadu. Obyvatelé regionu by měli slyšet i pozitivní příběhy spojené s průmyslem, protože stále ještě existuje velké množství lidí, kteří mají negativní náhled na místní průmysl.

4.4 Průmyslová kultura může pomoci zatraktivnit region pro turismus

Průmyslová kultura může být přínosná při zatraktivnění image západních Čech. Špatná image regionů vznikla kvůli rozvinutému těžkému průmyslu a s ním spojeným znečištěním. Dle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) je Ústecký kraj důležitou průmyslovou oblastí, kde bylo v minulosti zaznamenáno vysoce znečištěné ovzduší. Situace ohledně znečištění vzduchu se zlepšila, protože průměrné koncentrace znečišťujících látek za 24 hodin již po většinu roku nepřesahují dané limity. [22]. V Karlovarském kraji se těžký průmysl soustředí v oblasti Sokolova. Stav znečištění ovzduší na Sokolovsku se také po dlouhá léta pohyboval na velmi špatné úrovni [23], kvůli vysoké koncentraci těžby hnědého uhlí, energetického, chemického průmyslu a strojírenské výroby [24].

Oblast Sokolovska má v současnosti již mnohem čistší ovzduší. K překračování limitů znečištění dochází pouze v zimních měsících, kdy se objevuje inverze. Rozvinutý průmysl na území nemusí nutně znamenat, že se jedná o špinavé a znečištěné oblasti, ale naopak může přinášet potenciál k vývoji a ukrývat neobjevené technologické postupy a výrobky. Díky průmyslové kultuře může dojít k rozšíření nabídky turisticky atraktivních míst a událostí. Průmysl v našem okolí je spojen s industriálními historickými památkami, atraktivitami, a současně je i nositel zajímavých kulturních tradic. Například tradiční výroba porcelánu, skla, hudebních nástrojů, piva a dalších. Živé kulturní tradice se pojí i k hornictví, které zaměstnávalo v minulosti v oblasti Sokolovska velké množství osob. Jejich využití a rozvoj mohou přispívat k pozitivní

propagaci regionu, k prohlubování sounáležitosti obyvatel s regionem, k zatraktivnění nabídky pro turisty a rozšíření znalostí o regionálním průmyslu.

4.5 Průmyslová kultura pomáhá vytvářet síť spolupráce mezi subjekty spojenými s průmyslem

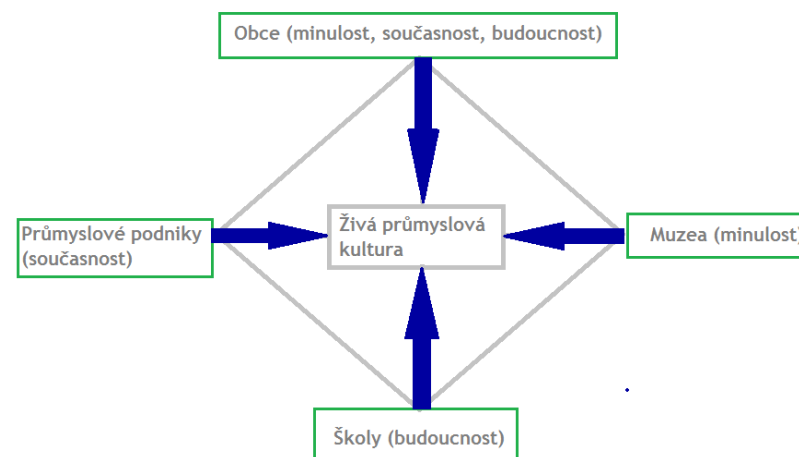
Z námi organizované diskuzní skupiny vyplynulo, že v současnosti neexistují dostatečné síť spolupráce mezi průmyslovými zaměstnavateli, obcemi, školským systémem a muzei. Živá průmyslová kultura spojuje tyto čtyři subjekty, které se váží na průmysl v minulosti, současnosti a budoucnosti (viz obrázek na následující straně). (1) Muzea lze označit v souvislosti s průmyslem za objekty, které sdružují informace o historii regionů, včetně historie průmyslové. (2) Průmyslové firmy jsou nositelé průmyslových tradic v současnosti. (3) Studenti škol mohou ovlivnit směřování a rozvoj průmyslu v budoucnosti. (4) Průmyslové podniky měly vliv na obce, ve kterých se nachází jak v minulosti, tak v současnosti. Zástupci obcí rozhodují o dění na svém území a jsou tedy schopni působit také na budoucnost firem.

Zástupci obcí uvedli, že nemají kontakt s vedením podniků a fungují často odděleně jako dvě samostatné jednotky. Zástupci průmyslových podniků mají velký vliv na život v obci a měli by usilovat o to, aby jejich dopad byl spíše pozitivní (např. pomocí šíření průmyslové kultury).

Reprezentant muzea v diskuzi sdělil, že spolupráce se školami, průmyslovými podniky a obcemi je důležitá pro šíření kulturních tradic spojených s průmyslem. Muzea prozatím nemají navázané síť spolupráce se vzdělávacím systémem i přesto, že vzájemná spolupráce může přinést mnohé pro žáky zajímavé přednášky o místním průmyslu.

Vzdělávací systém není dostatečně napojen na trh práce. Zástupce zpracovatele KAP KK uvedl, že v rámci středoškolského vzdělání se vyskytuje problém s nedostatečným propojením odborného vzdělávání a praxe. Povinná odborná praxe je často nedostačující. Reprezentanti základních a středních škol vyjádřili v diskuzi zájem o navázání sítě spolupráce s podniky a muzei. Konkrétně se může podle nich jednat o spolupráci při organizaci exkurzí, workshopů, přednášek pracovníků podniků, natáčení motivačních videí, mapování průmyslu v okolí pomocí videa a další aktivity.

Představitelé průmyslové firmy uvedli, že je pro ně lákavá kooperace se školami a obcemi. Spolupráce se školami jim může v budoucnu přinést kvalifikovanou pracovní sílu. Navázání komunikace se zástupci obce může napomoci k integraci podniku do života v obci a zvýšení poptávky o jeho produkty.

5 Východiska pro naplnění plánů

5.1 Jaké zdroje potřebujeme?

Je zapotřebí mít dostatek financí, schopných zaměstnanců, čas na realizaci projektu a nezbytný materiál pro provádění některých aktivit. Materiálem jsou míněny například vitríny, které je zapotřebí pořídit pro jednu z klíčových aktivit (bude organizována putovní výstava, která bude zahrnovat 10 vitrín s ukázkou produktů z regionálního průmyslu).

Cílem je také zajistit funkční spolupráci organizací, které mají co dočinění s průmyslem. Důležité je zlepšit komunikaci mezi hlavními aktéry na našem území: průmyslovými podniky, základními a středními školami, muzei, kreativci (designery) a obcemi. Všichni dohromady mohou budovat lepší obraz regionů skrze koncept „Průmyslové kultury“ a „Kreativního průmyslu“.

5.2 Jaké zdroje již máme?

Na projekt byla získána dotace z mezinárodního programu Interreg Central Europe, která zajistí financování hlavních aktivit InduCultu2.0. O jeho realizaci se stará dostatečně kvalifikovaný tým zaměstnanců KSMASKK, který čerpá zkušenosti z velkých mezinárodních projektů, na kterých se podíleli důležití činitelé Karlovarského kraje (ReSource, SHIFT-X). Na realizaci projektu je určen dostatek času (doba realizace: 36 měsíců).

Spolupráce organizací spojených s průmyslem prozatím v oblasti nefunguje. První setkání subjektů spojených s průmyslem proběhlo dne

25. 1. 2017 v rámci workshopu a diskuzní skupiny. Workshopu a diskuzní skupiny se účastnili zástupci základních a středních škol, muzeí, průmyslových podniků, obcí, mikroregionu, místních akčních skupin (MAS) a realizátoři vzdělávacích místních a krajských akčních plánů. V rámci workshopu byl představen projekt InduCult2.0 a následně skupina diskutovala o svém spojení s konceptem průmyslové kultury, o ideální budoucnosti průmyslu a možném zapojení v projektu. Hlavním výsledkem workshopu bylo zjištění, že v rámci regionu existuje zájem o: (1) šíření povědomí o průmyslu, ale doposud nebyla zavedena spolupráce mezi průmyslovými podniky a obcemi, ve kterých se nachází, (2) vybudování vazeb mezi základními a středními školami a podniky (existuje pouze vazba středních škol na podniky, ve kterých mají studenti povinné praxe) a (3) rozvoj kreativity. Dle setkání není koncept průmyslové kultury dostatečně známý a rozvinutý. Účastníci workshopu z velké části o konceptu slyšeli poprvé právě na tomto setkání. Pod pojmem „Průmyslová kultura“ si často představili průmyslové dědictví regionu. Reprezentanti KSMASKK vysvětlili participantům komplexnost pojmu a také jeho budoucí využití.

5.3 Záměry k realizaci

Cílem projektu je nastolit komunikační kanály mezi důležitými složkami průmyslu tak, aby mezi nimi probíhala kooperace a mohly společně atraktivit tradiční procesy výroby v severozápadní oblasti Čech. Pomocí klíčových aktivit bude nejprve oslovena veřejnost žijící v zájmovém území, aby pochopila, že průmysl, který se zde nachází, má smysl rozvíjet, je zajímavý a unikátní. Další cílovou skupinou budou žáci a studenti škol, kteří budou moci nahlédnout do průmyslových podniků a zároveň podporovat svou kreativitu a podnikavost. Cílem ale není pouze prosadit koncept průmyslové kultury, ale rozvíjet jej dále v továrnách pomocí kreativního průmyslu. Ten je odolný vůči společenským a ekonomickým krizím, protože v době krize objevuje něco nového a originálního (např. umění, herní průmysl), co veřejnost osloví. Dalším

důležitým cílem je přispět k budování nové image severozápadu tak, aby okolními regiony nebyla považována za špinavou a nezajímavou oblast.

5.4 Kooperační partneři

Jednou z hlavních potřeb regionu je navázat lepší komunikaci a spolupráci mezi třemi časovými liniemi: minulostí, přítomností a budoucností. Prvek minulosti zde představují právě regionální muzea zaměřená na průmysl, která dokážou podat obraz o podnicích a jejich technologických procesech v minulosti. Muzea mohou pomoci vytvořit seznam zaniklých průmyslových odvětví v Karlovarském kraji a části Ústeckého kraje. Časovou linii přítomnosti představují průmyslové podniky, které mají v regionu tradici a zároveň aktivně ovlivňují současné dění v regionu (zaměstnanost, hospodářství, životní prostředí a další). Budoucnost průmyslu je částečně v rukou mládeže, která svým postavením k tomuto odvětví ovlivní jeho další směřování, rozšiřování ale i úpadek. Je zapotřebí zapojit do projektu ochotné ředitele a učitele škol, ale i zvědavé studenty.

Mimo již zmíněné partnery z muzeí, průmyslových podniků a škol je zapotřebí spolupráce obcí, místních akčních skupin (MAS), svazků obcí a měst, či mikroregionů, ale také subjektů podporující podnikání jako např. Hospodářská komora České republiky a další neziskové organizace. Hospodářská komora ČR podporuje rozvoj podnikání mimo zemědělství, potravinářství a lesnictví, snaží se vytvořit nové podnikatelské příležitosti, podporuje opatření, která přispívají k rozvoji podnikání a podporuje technické vzdělání a odpovědný přechod ze školy na trh práce [25].

Instituce či osoby vhodné pro zapojení do projektu:

- Základní škola: Jejím cílem je umožnit žákům ZŠ nahlédnout do průmyslových podniků. Ti se dozvědí, co je na různých odvětvích

atraktivní a unikátní a jaké jsou technologické postupy výroby. Prohlídky firem mohou žákům pomoci při výběru střední školy.

- Střední škola: Pomocí kurzů může být u dětí rozvíjena kreativita a podnikavost. Nad rámec běžných povinných odborných výcviků a praxí se děti naučí kreativnímu myšlení. Při aktivní spolupráci průmyslových podniků a středních škol může být dosaženo vyšší kvality vzdělávání se zaměřením na praktické zkušenosti. Studenti budou moci zjistit, jaké pracovní uplatnění je v regionu nabízeno.

- Regionální průmyslové podniky: InduCult2.0 napomůže ke zviditelnění unikátních technologických postupů v podnicích (pomocí kulturních akcí a putovní výstavy). Projekt má za cíl propojit vzdělávání s následným pracovním procesem. To znamená, že podniky budou moci přijímat nové absolventy škol se znalostí jejich firmy a produktů. Pro podniky je také lákavá spolupráce s kreativci (designery), která jim pomůže ke kreativnímu pojmání zažitých praktik.

- Muzea: Zapojí se při propagaci historie a kultury spojené s průmyslem. Účast v projektu pomáhá ke zvětšení zájmu veřejnosti o minulost, a tedy i výstavy a další aktivity muzeí. „Průmyslová kultura“ zvyšuje atraktivitu regionu, který již není považován za špinavý, ale objevují se zde nové kulturní zajímavosti pomáhající růstu cestovního ruchu.

- Obce: Obce často nejsou propojené s průmyslovým podnikem (zónou), který se nachází na jejich území. Spolupráce obcí s průmyslovými podniky povede k vytvoření regionální identity. Společná identita bude utvořena na základě uvědomění, že na území obce probíhají zajímavé procesy, které jsou prvkem jeho kultury.

- Kreativní osoby: Mohou využít kreativní myšlení a nápady k rozvoji průmyslu tak, aby se stal atraktivní pro veřejnost.

6 Závěr

Průmyslová kultura může mít pozitivní vliv na zájmové území. S konceptem lze vytvořit postupně lepší image oblasti působnosti KSMASKK mezi obyvateli ostatních regionů v České republice. Koncept také přispěje výrazným způsobem k tvorbě společné identity založené na průmyslu. InduCult2.0 se podílí na zachování průmyslu v budoucnosti, protože klade důraz na kreativní myšlení a jeho propagaci mezi mladou generací.

7 Kontext projektu InduCult2.0

InduCult2.0 je mezinárodní projekt vytvořený v rámci programu Interreg Central Europe a je financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). InduCult2.0 spojuje regiony s různou průmyslovou minulostí, přítomností a budoucností, které se nachází mimo hlavní aglomerace ve střední Evropě. Před nedávnem všechny tyto oblasti prošly hlubokou transformací, která nastala v důsledku automatizace, globalizace a otevření trhu. Dlouhodobá ekonomická převaha průmyslové produkce s sebou přinesla určité kulturní rysy (vzorce), čitelné právě v oblastech, kde se nachází partneři zapojení v tomto projektu. Jsou to například určité dovednosti, postoje, tradice, ale také hmotné kulturní památky a artefakty. Bohužel jsou zapojené regiony považovány za méně atraktivní z pohledu kultury a doposud nevyužívají ke svému rozvoji plně potenciál průmyslové kultury.

Díky InduCult2.0 dojde k oživení kulturního ducha dlouhodobě využívaných průmyslových oblastí ve střední Evropě. Společně s místními subjekty budeme znovu objevovat a rozvíjet pozitivní prvky průmyslových komunit. Díky mezinárodnímu partnerství bude ve střední Evropě stanovena a podporována společná myšlenka nového pojetí průmyslové kultury. Tento nový koncept bude podporovat posilování odlišných kultur průmyslových regionů a využívat jejich kulturní dědictví jako rozvojový faktor.

Dokumenty obsahující argumenty pro rozvoj regionu pomocí průmyslové kultury budou dostupné v létě 2017 od 8 projektových partnerů (z Německa, Rakouska, České republiky, Polska, Slovinska, Itálie, Chorvatska a Belgie). Na základě těchto regionálních dokumentů bude na podzim roku 2017 vytvořen jeden společný argumentační list pro zapojené státy střední Evropy.

8 Seznam literatury a elektronických zdrojů

[1] KARAS, Petr, HANÁK, Ludvík. Maturitní otázky zeměpis. Praha: FRAGMENT, 2011. 216 s.

[2] Muzeum Sokolov, Krásno, Jáchymov a Horní Slavkov [online]. 2017. [cit. 18. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.omks.cz>

[3] Muzeum, Nejdek, Karlovy Vary [online]. 2017. [cit. 18. 5. 2017]. Dostupné z: <http://kvmuz.cz>

[4] Muzeum Žatec [online]. 2017. [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.muzeumzatec.cz>

[5] ORP Sokolov - Strategie území správního obvodu ORP Sokolov v oblasti předškolního a základního vzdělání, sociálních služeb, odpadového hospodářství a zaměstnanosti. Sokolov. 2014

[6] MAS Sokolovsko o.p.s. - Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Sokolovsko na období 2014- 2020. [online]. 2017. [cit. 23. 5. 2017]. Dostupné z: <http://mas-sokolovsko.eu/scld/uvod/>

[7] MAS Vladař. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje. Valeč, 2016. 238 s. (verze 1.0)

[8] MAS 21. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS 21 na období 2014 - 2020. Velká Hleďsebe 2015. 282 s.

[9] CIKÁNEK, Martin. Kreativní průmysly: Cesta ze země montoven a překladišť. 2011. [online]. [cit. 23. 5. 2017] Dostupné z: http://www.idu.cz/media/document/cikanek_disk_37.pdf

[10] ŽÁKOVÁ, Eva a kol. Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR, Stav, potřeby a trendy, II. svazek. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2015. [online] [cit. 18. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.idu.cz/>

[11] DEPO 2015. [online]. 2017. [cit. 18. 5. 2017]. Dostupné z: www.depo2015.cz

[12] Karlovarský kraj. Regionální inovační strategie Karlovarského kraje. 2014 [online]. [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.karp-kv.cz/cz/Stranky/RIS-3.aspx>

[13] Evropské strukturální a investiční fondy. [online]. 2017. [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/N/NUTS-II>

[14] MAS 21, o.p.s. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS 21 na období 2014 - 2020 [online]. 2017. [cit. 23. 5. 2017]. Dostupné z: <http://mas21.cz/>

[15] MAS Vladař o.p.s. - Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Vladař. [online]. 2017. [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z: http://www.vladar.cz/dokumenty/20140831_scld_vladar.pdf

[16] URBAN, Lukáš, DUBSKÝ, Josef, MURDZA, Karol. Masová komunikace a veřejné mínění. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 240 s. ISBN: 978-80-247-3563-4

[17] PLAMÍNEK, Jiří. Vzdělávání dospělých. Praha: Grada Publishing a.s., 2014. 336s. ISBN: 978-80-247-4806-1

[18] ŽÍDEK, Libor. Transformace české ekonomiky 1989- 2004. Praha: C. H. Beck, 2006. 304 s. ISBN: 80-7179-922-X

[19] DYTRT, Zdenek. Odpovědný management. Praha: Management Press, 2015. 129 s. ISBN: 978-80-7261-348-9

[20] Karlovarský kraj. Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Karlovarského kraje. Karlovy Vary: 2016. 59 s. [online]. [cit. 23. 5. 2017]. Dostupné z: http://www.kvkskoly.cz/manazer/projekty/Stranky/KAP_KK.aspx

[21] BEDNÁŘ, Pavel a kol. Metodika mapování kulturních a kreativních průmyslů na lokální a regionální úrovni ČR. Praha: Institut umění, 2016. 124 s. ISBN: 978-80-7008-372-7 - dostupné z: <http://www.idu.cz/>

[22] OECD. Zpráva o politice, stavu a vývoji životního prostředí - Česká Republika. Praha: OECD, 2005. 216 s. ISBN: 80-7212-317-3

[23] Ministerstvo životního prostředí. Stav životního prostředí v jednotlivých krajích České Republiky (Karlovarský kraj). Praha: CENIA, 2007. 21 s.

[24] MŠMT. Analýza potřeb území karlovarského kraje. Karlovy Vary: Karlovarský kraj, 2016. 148 s.

[25] Hospodářská komora České Republiky [online]. 2017. [cit. 23. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/>

Krajské sdružení MAS Karlovarského kraje, z.s.
Ing. Miroslav Makovička
M.Makovicka@email.cz